

VIKING EN VINYL

Scandinavië en Hifi: een gouden combinatie. Vier landen in het koude noorden van Europa leveren topproducten, waarvan vele de status van standaard hebben bereikt. Zweden vormt geen uitzondering en Primare al helemaal niet.

Het Zweedse merk staat bekend om de eigenzinnige digitale geluidsbronnen en dito Klasse-D versterking. Wat minder bekend is de associatie met vinyl.

Met de R35 phono voorversterker zou daarin zomaar verandering kunnen komen.

Bovenstaande lijkt gekopieerd uit een reclamefolder van de collectieve Scandinavische VVV, afdeling promotie Hifi-producten. Maar niets is minder waar en ik hoef alleen maar om me heen te kijken. Links en rechts van het scherm waarop deze letters in beeld verschijnen staan Dynaudio XEO2's, die ik als referentie gebruik. Daarnaast twee werkpaarden: Genelec 1030A's, al ruim twintig jaar mijn duo Steun & Toeverlaat als het gaat om het inspelen van partijen, zowel samples en ander digitaal gemak uit beide keyboards als de signalen van mijn elektrische en akoestische gitaren. Nee, je kunt er niet op mixen, dat gebeurt (als er voldoende budget is) in een echte studio. Maar als nearfield monitoren die basispartijen zo eerlijk mogelijk moeten weergeven zijn ze perfect. In de Hifi-set (loopt u even mee naar de woonkamer?) staat een Primare DD35 glunderend te stralen in het middelpunt van de belangstelling, al ruim twee jaar. Drie apparaten. Herkomst, respectievelijk, Denemarken, Finland en Zweden. Ze maken de dienst uit, en bepaald niet alleen in de Spuistraat. Als het gaat om Hifi heeft Primare mijn grote sympathie. Dat mag ik natuurlijk op voorhand eigenlijk niet verklappen, maar doe het stiekem toch. Merk dat bij collega's die ervaring hebben met het Zweedse merk

hetzelfde leeft. Sterker nog, had hier laatz een importeur over de vloer die - 'k noem geen namen - bekend staat om zijn ongezoeten uitspraken over producten van de concurrentie. Na een blik op de set te hebben geworpen sprak hij, geheel ongevraagd en tot mijn niet geringe verbazing, zijn grote waardering uit over Primare, dat nota bene niet tot zijn pakket behoort. Ik bedoel maar. Veelzeggend.

Lagom en Limhamn

Heb de DD35 aangeschaft naar aanleiding van de test die ik voor HVT mocht doen van de Primare CD35 CD-speler (met DA-omzetter) en de Primare i35, een geïntegreerde versterker met alle denkbare opties, waaronder streaming. Als combi hebben de CD35 en de i35 de 'Best Product 2019 – 2020 EISA Award' in de categorie 'Stereo System' gekregen. Ging destijds plat voor het superieure loopwerk van de eerste en de eigenzinnige, zeer muzikale Klasse-D variant van de tweede. Primare onderscheidt zich door het 'no nonsense' karakter van haar producten. Nee, het merk is niet goedkoop en behoort zeker niet tot de afdeling 'instap', maar 't is wél betaalbaar voor de gemiddelde beurs. Je rekent niet af voor naam en franje, maar voor de inhoud. Simpel gezegd, erg veel waar voor je geld. Bereikbare topkwaliteit. Al vaker vermeld en nog even dunnetjes overdoen (want zo kenmerkend): het motto van het merk uit Limhamn is 'lagom'. De eigen vertaling van de Zweeds term is 'just the right amount'. En: 'Not too much. Not too little. Everything in balance, harmony and proportion'. In de optiek van de importeur betekent lagom dat: '...geen aspect van het Primare product de aandacht op zich vestigt. De muziek moet de ervaring zijn en (...) het besef van technologie aan het werk moet verdwijnen.' Met al deze voorkennis mocht ik de R35 verwelkomen. De phono voorversterker bevindt zich momenteel in uitstekend en uiterst kritisch gezelschap. Een MoFi UltraDeck draaitafel gaat vergezeld van een sublieme phonostage, de MoFi UltraPhone met Klasse-A hoofdtelefoonversterker. In de Mytek Manhattan DAC II zit eveneens een phono voorversterker. Over EISA Awards gesproken, ook de UltraDeck heeft er een mogen ontvangen. Beide MoFi's en de Mytek Manhattan DAC II maken deel uit van mijn set-up, die ik voor het HVT-werk mag gebruiken, maar ook privé als weelderig, weldadig en wellustig soundobject inzet.

XLR

Van de huidige logees voor de reviews, past de Prima Luna EVO 300-i ijzersterk in dit illustere gezelschap. Niet alleen omdat deze 'all tube' geïntegreerde versterker zich uitstekend thuis voelt bij een analoge bron als de draaitafel, maar ook omdat het testexemplaar is voorzien van een semi in-/externe phono voortrap. We kunnen er dus vier met elkaar vergelijken. Mijn standaard afuisterset is de Yamaha NS-5000, voor de gelegenheid aangevuld met de Yamaha NS-3000 en de Bowers & Wilson 702 Signature. De Efteling mag op slot blijven. Lang leve de lockdown. De R35 is niet de enige phono preamp van Primare. De R15 is het kleinere broertje, zowel letterlijk als figuurlijk. 'Letterlijk', omdat de R35 de

standaard afmeting van de overige Primare apparatuur heeft. Met een breedte van 43cm past het apparaat naadloos bij de andere componenten. Ziet er geweldig en smaakvol uit, sober edoch chique! Aan de achterkant de aansluitingen. Boven de RCA - input zit de aarde/massa borging, XLR-ingangen zijn er niet. De uitgangen zijn zowel van het ongebalanceerde RCA-type als het gebalanceerde XLR. Het laatste is op de Prima Luna EVO 300-i, bijvoorbeeld, niet

van toepassing, omdat die versterker geen XLR ingangen heeft. Zowel de Manhattan DAC II als de i35 zijn hierin wél voorzien. De R35 is de enige van de phono-stages die überhaupt voorziet in gebalanceerde XLR-uitgangen, de gecombineerde uitgang van de Manhattan DAC II niet meegerekend. Naast het obligate subsonic filter zit de schakelaar voor de keuze tussen MM en MC, met voor iedere stand gainschakelaars in drie gradaties (MM: 36, 40

en 44dB voor de RCA-uitgang en 42, 46 en 50dB voor de XLR-variant. MC: 62, 66 en 70dB voor RCA en 68, 72 en 76dB XLR-gebalanceerd).

Dip, duizel en doolhof

Achter kleine paneeltjes met aandraaiknopjes (je kunt ze zo verwijderen) een hele rits dipswitches. Deze hebben te maken met de vele standen in de afdelingen impedantie en weerstand. Laat je niet afschrikken door de keuzemogelijkheden. In duidelijke stappen wordt uitgelegd welke stand ideaal voor is voor het te gebruiken element. Uiteraard zijn de vele parameters (onder zowel de dip- als de gain-switches) bedoeld om nagenoeg ieder element van een optimaal signaal te voorzien. Een typische Primare voorziening: de 'Trigger' aansluiting dient om meerdere apparaten van het merk simultaan aan en uit te kunnen zetten. Als je hiervan geen gebruik maakt: 't is even zoeken naar de aan/uitknop. Als je 'm vindt, krijg je gegarandeerd een big smile. Het zijn van die details. Ik vind het heel leuk, 't kenmerkt Primare. Al snel na het beluisteren van de verschillende opties met verschillende phono stages wordt duidelijk dat een eerlijk vergelijk niet opgaat; ze lopen te veel uiteen, bewegen ook in (te) verschillende prijsklassen en in twee gevallen is nadrukkelijk sprake van 'onderdeel van'. Van het viertal heeft de MoFi de beste prijs/kwaliteit verhouding, zeker door de uitstekende hoofdtelefoon versterker. De R35 heeft deze voorziening niet, is met €1.500 een stuk duurder, maar steekt ook kwalitatief met kop en schouders boven de rest uit. Lastig te omschrijven? Nee. Naast weldadige rust zonder brom of ruis is de kracht waarmee de content van het vinyl wordt weergegeven opvallend. Het gebruikte element is een middenmoter MM, die ik nog nooit zo goed heb horen klinken, de uitstekende kwaliteit van de andere drie voorversterkers ten spijt.

Kaasboer

Ook in dit apparaat hoor ik de 'no nonsense' filosofie van Primare terug. De geijkte term is dan 'muzikaliteit' en daar kan ik niet al te veel aan toevoegen. 'Power' is een andere indruk die direct naar boven komt. Het volgende is vloeken, volgens de Kerk van het Heilige Vinyl, maar ik doet het lekker toch: het is alsof ik naar de kracht en de dynamiek van

een topproductie op CD luister. En nu we toch blasfemisch bezig zijn. Niemand heeft me ooit overtuigend kunnen uitleggen waarom gebalanceerd XLR, in mijn oren althans, beter klinkt dan RCA. En ook bij de sublieme en zeer kritische R35 heb ik deze ervaring. De redactie is geduldig. Kom vooral door. Wat mij aan het 'no nonsense' aspect van de R35 zo aanspreekt is dat het karakter van het vinyl (opname, productie, kwaliteit van mix, master en persing) vrij onverbloemd en niet kritiekloos wordt weergegeven. Mijn slechte platen worden er echt niet beter van en de goede versies (met dank aan de vele uitleners) klinken juist beter dan ik ze ooit gehoord heb. Dat lijkt de constatering van een té nuchtere Hollandse kaasboer, maar dat is nu juist niet zo bedoeld. Ga meer en meer van vinyl genieten en de R35 heeft daaraan een belangrijke steen bijgedragen. Ik zet de luisterindrukken tegen elkaar af en moet dan concluderen dat dit apparaat een fantastische prijs/kwaliteit verhouding heeft die beter past bij een veel hoger segment dan ik voor deze sessie heb mogen ervaren. Primare is het weer gelukt om mij volledig te overtuigen, nu in een heel andere sector. Dat zegt iets over het merk. Dan zegt iets over klasse en visie. Groot respect.

Meer informatie op www.primare.net

